

*Академик Доломийн Төмөртөговийн 70 насны ойд
энэхүү дугаарыг зориулав.*

**Академич Д. Төмөртоогогийн
товч намтар**

Домийн Төмөртоогоо 1938 онд Өмнөговь аймгийн Ханбогд суманд малчин ардын гэр бүлд төржээ. 1947-1951 онд Ханбогд сумын бага сургууль, 1951-1954 онд Цогтцэций сумын дунд сургууль, 1954-1957 онд Өмнөговь аймгийн төвийн 10 жилийн дунд сургуулийг төгссөн. 1957-1962 онд Монгол Улсын Их Сургуулийн Монгол хэл-утгазохиолын ангид суралцаж, монгол хэл-утга зохиолын багш мэргэжлээр төгсчээ.

1962-1963 оны хичээлийн жилд Өмнөговь аймгийн төвийн 10 жилийн дунд сургуульд, 1963 оноос 2004 он хүртэл Улсын Багшийн Дээд Сургуульд багш, эрдэм шинжилгээ-гадаад харилцаа эрхэлсэн дэд захирлаар ажиллав. 2004 оноос Монгол Улсын Их Сургуулийн Монгол Судлалын Төвийн захирал, 2007 оноос Шинжлэх Ухааны Академийн Хэл Зохиолын Хүрээлэнгийн захирлаар ажиллаж байна.

1971-1974 онд Энэтхэгийн Неру Их Сургуулийн Төв Ази-Хималайн Судлалын Төвд, 1971-1974 онд Японы Токио хотын Олон Улс Судлалын Их Сургуульд, 1989-1993 онд Германы Бонн Их Сургуулийн Төв Азийн Хэл, Соёл Судлалын Хүрээлэнд тус тус зочин профессороор ажиллаж, монгол судлалын залгамж халааг бэлтгэхэд хувь нэмрээ оруулжээ. Мөн Өвөр Монголын Их Сургууль, Өвөр Монголын Багшийн Их Сургууль, Бээжингийн Төвийн Үндэстэний Их Сургууль, Баруун Хойд Үндэстэний Их сургууль, Тайваны Шинжлэх Ухааны Академи, Америкийн Индиана Их Сургуульд уригдан монгол хэлний түүхэн хэлзүйн судлал, эртний бичгийн дурсгалуудын судалгаа, олон улсын монгол судлалын тойм зэрэг сэдвээр цуврал лекц уншиж байв.

Тэр бээр Монгол Улсын Боловсролын Их Сургууль, БНХАУ-ын Өвөр Монголын Багшийн Их Сургууль, Өвөр Монголын Их Сургууль, Өвөр Монголын Үндэстэний их сургууль, Баруун Хойд Үндэстэний Их Сургуулийн хүндэт профессороор сонгогдсон болно. Түүнчлэн Улаанбаатар, Москва, Дели, Токио, Киото, Осака, Сеул, Тайпей, Хөххот, Бээжин, Бонн, Берлин, Лондон, Вена, Торонто зэрэг хотуудад болсон олон улсын эрдэм шинжилгээний дөч гаруй хуралд оролцож, илтгэл тавьснаас гадна дотоод, гадаадын их сургуулиудад багшлахдаа "Монгол хэлний түүхэн хэлзүй", "Дундад үеийн монгол хэл", "Эртний монгол хэл", "Монгол хэлний бичгийн дурсгалууд", "Монголын нууц Товчооны судлал", "Олон улсын монгол судлал" зэрэг хичээлийг зааж иржээ.

Академич Д. Төмөртоогоо "Монгол хэлний биеийн төлөөний нэрийн гарал, бүтэц, тогтолцоо", "Монгол хэлний түүхэн хэлзүйн үндэс", "Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудлууд", "Дөрвөлжин үсгийн монгол дурсгалууд", "Араб үсгийн монгол дурсгалууд", "Уйгуржин үсгийн монгол дурсгалууд", "Орчин үеийн монгол-англи-япон толь", "Дундад үеийн монгол хэлний бичгийн дурсгалуудын харьцуулсан толь", "Хэлшинжлэлийн нэр томъёоны хураангуй толь" зэрэг номууд болон эрдэм шинжилгээний дал гаруй үгүүлэл бичиж, олонхийг нь нийтлүүлжээ.

Сүүлийн жилүүдэд монгол хэлний бичгийн дурсгалуудын талаар суурь судалгааны хэд хэдэн төсөл хэрэгжүүлснээс гадна "Монгол бичгийн галиг, кодчиллын олон улсын стандарт", "Дөрвөлжин үсгийн галиг, кодчиллын олон улсын стандарт" боловсруулах төсөлд Монголын талыг төлөөлөн оролцжээ.

Хэлшинжлэлийн ухааны доктор, профессор, академич Д. Төмөртоогоо эдүгээ үндсэн ажлынхаа зэрэгцээ Шинжлэх Ухааны Академийн Их болон Бага чуулганы гишүүн, Монгол Судлалын Үндэсний Холбооны дэд ерөнхийлөгч, Олон Улсын Монгол Судлалын Холбооны Зөвлөлдөх Хорооны гишүүн, Хэлбичгийн ухаанаар докторын зэрэг хамгаалуулах зөвлөлийн дарга, Олон Улсын Монгол Судлалыг дэмжих "Озава" сангийн тэргүүн зэрэг сонгуульт ажлыг гүйцэтгэж байна.

Д. Төмөртоогоогийн сургалт, судалгааны үйл ажиллагааг төр засгаас үнэлж, "Ардын боловсролын тэргүүний ажилтан", "Шинжлэх ухааны тэргүүний ажилтан", Ардын Хувьсгалын 50, 60, 80 жилийн ойн медаль, "Алтан гадас" одон, "Академич Б. Ринчений нэрэмжит медаль", "Үндэсний бичиг, соёлыг дэлгэрүүлэгч" тэмдэг, ШУА-ийн "Хубилай хаан" дурсгалын медалиар шагнаж, 2002 онд Монгол Улсын Шинжлэх ухааны Гавьяат зүтгэлтэн цол хүртээжээ.

CURRICULUM VITAE

Personal Data:

First Name: Tumurtogoo
Surname: Domii
Date of Birth: 3 May, 1938
Place of Birth: South-Gobi Province, Mongolia
Place of Country: Mongolia
Nationality: Mongolian
Marital Status: Married

Contact Information:

Address: P. O. B. 384, Ulaanbaatar-211213, Mongolia
Office Tel. 976-11-310348
Mobile Phone: 976-99111506
E-mail: dtumurtogoo@gmail.com, dtumurtogoo@num.edu.mn
dtumurtogoo@lang.mas.ac.mn

Educational Background and Academic Degrees:

M.A in Linguistics: Mongolian National University (1962)
Ph.D in Linguistics: Mongolian National Academy (1990)
Dr.Sc. in Linguistics: Mongolian National Academy (1994)

Academic Title:

Professor State High Commission for Academic Degree (1995)
Academician Academy of Sciences of Mongolia (1998)

Professional Experiences:

Lecturer: Mongolian State Pedagogical University (1962-1965)
Assistant Professor Mongolian State Pedagogical University (1966-1971)
Visiting Professor Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India (1971-1975)
Professor Tokyo University of Foreign Studies, Tokyo, Japan (1975-1977)
Professor Mongolian State University of Education (1978-1989)
Professor Bonn University, Bonn, Germany (1989-1993)
Professor Mongolian State University of Education (1993-1996)
Vice-rector Mongolian State University of Education (1996-2004)

Visiting and Honorary Professor:

Visiting Professor Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India (1971-1975)
Visiting Professor Tokyo University of Foreign Studies, Tokyo, Japan (1975-1977)
Visiting Professor Bonn University, Bonn, Germany (1989-1993)
Visiting Scholar: Institute of Linguistics, Academia Sinica, Taiwan (2003)
Honorary Professor: Mongolian State University of Education (2000)
Honorary Professor: Inner Mongolia Normal University, Hohhot, China (2003)
Honorary Professor: North-West University of Nationalities, Lanzhou, China (2005)

Honorary Professor: National University of Inner Mongolia (2006)
 Honorary Professor: Inner Mongolia University, Hohhot, China (2007)

**International Conferences and
 Symposiums Attended:**

Attended in International Conferences and Symposiums in Ulaanbaatar, New Delhi, Tokyo, Kyoto, Osaka, Bonn, Berlin, London, Vienna, Toronto, Hohhot, Beijing, Xiamen, Kunming, Taipei, Seoul

Present Position:

Director: Center for Mongolian Studies, Mongolian National University
 (2004-present)

Director: Institute of Language and Literature, Mongolian Academy of
 Sciences (June 2007-present)

Academic Responsibilities:

Member: Academy of Sciences, Mongolia (1998-present)

Member: Supreme Session of the Academy of Sciences, Mongolia (1997)

Member: Executive Committee of the International Association for
 Mongolian Studies (1997-present)

Deputy Director: Coordinating Council of International Mongolian Studies
 (1997-present)

Vice President: National Association for Mongolian Studies (1999-present)

Chairman: Academic Council for Defending of Doctorate Degree
 (1998-present)

Chairman: Ozawa Foundation for the Support of International Mongolian
 Studies (2001-present)

Scientific Interest: Historical Study of Mongolian Language
 Linguistic Study on the Written Mongolian Monuments

Main Publications:

The System and Developments of the Personal Pronouns in Mongolian, Ulaanbaatar, 1990, 195 pp.

Modern Mongolian-English-Japanese Dictionary, Tokyo, 1979, 892 + 9 pp.

Historical Phonology of Mongolian, Ulaanbaatar, 1992, 216 pp.

Issues on Theoretical and Historical Studies of Mongolian Linguistics, Ulaanbaatar, 2002, 547 pp.

The Mongolian Monuments in 'Phagspa Script. Introduction, Transcription and Bibliography,
 Ulaanbaatar, 2002, IV + 192 pp.

The Mongolian Monuments in Arabic Script. Introduction, Transcription and Bibliography,
 Ulaanbaatar, 2002, III + 182 pp.

A Concise Dictionary of Linguistic Terms (Mongolian-Russian-English), Ulaanbaatar, 2004, 266 pp.

Mongolian Monuments in Uighur Mongolian Script. (XIII-XVI Centuries) Introduction,
 Transcription and Bibliography, Academia Sinica, Taipei, Taiwan, 2006, 756 pp.

Mongolian Monuments in Phags-pa Script. (XIII-XIV Centuries) Introduction, Transcription
 and Bibliography, 2nd revised edition, Taipei, Taiwan, (In Press) 235 pp.

АКАДЕМИЧ ДОМИЙН ТӨМӨРТОГООГИЙН БҮТЭЭЛИЙН ЖАГСААЛТ

I. Ном, ганц сэдэвт зохиол, толь бичиг

1. Монголын соёл, (Д. Хүүхэнбаатарын хамт), Улаанбаатар, 1965, 81 т.
2. A Modern Mongolian-English-Japanese Dictionary, Tokyo, 1979, 901 т. *Review*: Masayoshi Kakudo, On the Modern A Modern Mongolian English-Japanese Dictionary compiled by D. Tumurtogoo - *Journal of the Osaka University of Foreign Studies*, No 62, 1983 : 7-35.
3. Монгол хэлний биеийн төлөөний нэрийн гарал, хувьсал, 1990, 167 тал.
4. Монгол хэлний түүхэн хэлзүйн үндэс, Монгол хэлний түүхэн авиазүй, Улаанбаатар, 1992, 215 т. *Review*: William Rozycki, Principles of Mongolian Historical Linguistics. I. Mongolian Historical Phonology, by D. Tömörtogoo, 1992, III+216 pp. - *Mongolian Studies*, Bloomington, (USA), 1994, 140-141.
5. Монгол хэлшинжилэлийн онол, түүхийн асуудалууд, Улаанбаатар, 2002, 545 т.
6. Монгол дөрвөлжин үсэгийн дурасгалын судалгаа [=], Улаанбаатар, 2002, 182 т.
7. Араб үсэгийн монгол дурасгалын судалгаа [=], Улаанбаатар, 2002, 172 т.
8. Монгол хэлшинжлэлийн нэр томъёоны хураангуй толь (монгол-орос-англи), Улаанбаатар, 2004, 266 т.
9. Mongolian Monuments in Uighur-Mongolian Script (XIII-XVI centuries) Introduction, Transcription and Bibliography, [= *Language and Linguistics Monographs Series A 11*], Academia Sinica, Institute of Linguistics, Taipei, Taiwan, 2006, 726 pp.
10. Mongolian Monuments in Phags-pa Script. Introduction, Texts, Transcription and Bibliography, [= *Language and Linguistics Monographs Series A*], Academia Sinica, Institute of Linguistics, Taipei, Taiwan (in Press)
11. Монгол хэлний биеийн төлөөний нэрийн гарал, бүтэц, тогтолцоо, Улаанбаатар, 2008, 185 тал.

II. Гарын авлага, товхимол

1. Алтайн хэл ба монгол хэл, Улаанбаатар, 1978, 29 т.
2. Орчин цагийн монгол хэлний урт эгшгийн гарал, хувьсал, Улаанбаатар, 1980, 34 тал
3. Монгол бичгийн хэл, Улаанбаатар, 1983, 22 тал.
4. Монгол хэлний хос эгшгийн гарал, хувьсал, Улаанбаатар, 1985, 22 тал.
5. Происхождение и система личных местоимений монгольских языков, (Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук), Улаанбаатар, 1994, 52 стр.
6. Основа исторической фонетики монгольских языков (Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук), Улаанбаатар, 1994, 52 стр.

III. Эрдэм шинжилгээний үгүүлэл

1. Монгол дөрвөлжин бичгийн "mǝjke" хэмээх үгийн бичлэгийн учир, *Монголын Судлал* IV:10, 1967, 11-15.
2. "Монгол үсэгийн гол ёсыг тодотгогч толь" хэмээх хэлзүйн бичиг, *Хэл зохиол* IV:1, 1967, 51-58.
3. Дархадын аман аялгууны урт эгшиг, тэдгээрийн гарал үүслийн тухай товч тэмдэглэл, *Хэл зохиол* IV:3, 1967, 196-203.

4. 1312 оны *Bodhicaryavatara-yin tayilburi*, *Хэл зохиол* V:9, 1968, 175-180.
5. *Bodhicaryavatara-yin* монгол орчуулгууд, *Хэл зохиол* VI:9, 1968, 43-49.
6. Эртний монгол хэлний гарах тийн ялгалын дагаврын нэгэн хувилбар, *Монголын Судлал* VI:20, 1968, 50-52.
7. Монгол бичгийн дурсгалуудад авианы ижилшил, уруулшил, гийгүүлэгчийн сугарлыг тусгасан нь, *Хэл зохиол* VI:5, 1969, 79-82.
8. Монгол бичгийн дурсгалууд дахь санскрит үгсийн бичлэгийн онцлог, *Хэл зохиол* VII:7, 1969, 209-219.
9. Монгол бичгийн дурсгалуудад зарим холбоосыг хэрэглэсэн нь, *Хэл зохиол* VII:8, 1969, 221-223.
10. Монгол хэл шинжлэлд нэрийн тийн ялгалыг ангилсан нь, *Хэл зохиол* 1970, 301-314.
11. Монгол хэлний "qoyar" хэмээх тооны нэрийн бүтцийн тухай асуудалд, *Монголын Судлал* VII:22, 1969, 279-284.
12. Дундад үеийн монгол хэлний эгшиг авианы ижилшил, *Монголын Судлал* VIII:15, 1971, 191-202.
13. Монгол хэлний хөгжлийн түүхийг үечлэх тухай асуудалд, *Хэл зохиол* IX:6, 1972, 47-55.
14. Сажа бандида Гунгаджалцангийн "Jirüken-ü tolta" дахь wa/we-гийн учир, *Монгол хэл бичиг*, 4, 1984, 129-131.
15. Монгол хэлний нэгдүгээр биеийн төлөөний нэрийн гарал, хувьсал, *Хэл зохиол* X:5, 1974, 40-48.
16. Монгол хэлний хоёрдугаар биеийн төлөөний нэрийн гарал, хувьсал, *Хэл зохиол* XI:8, 1975, 120-126.
17. Монгол хэлний гуравдугаар биеийн төлөөний нэрийн гарал, хувьсал, *Монголын Судлал* VI:9, 1968, 43-49.
18. Монгол хэлний нэгдүгээр биеийн төлөөний нэрийн олон тооны бүтцийн тухай асуудалд, *Монголын Судлал* III {11}:1, 1976, 396-399.
19. Монгол хэлний *A-, *Bü- язгуурт үйл үгс, тэдгээрийн ялгалал, *Area and Culture Studies* XVII, Tokyo, 1977, 347-384.
20. Монгол хэлний тооны нэрийн бүтцийн тухай асуудалд, *Хэл зохиол* XIV:22, 1980, 56-63.
21. *Rapini*-ийн "Асар үлэмж аялгууны найман их судар" ба түүний монгол тайлбарууд, *Хэл зохиол* XVI:11, 1982, 100-108.
22. Монгол хэл шинжлэлийн түүхэн уламжлал ба онолын үндэс, *Хэл зохиол* XVII:5, 1981, 32-56 // *ӨМИС* 1(1996), 23-39.
23. Монгол хэлний гуравдугаар биеийн төлөөний нэрийн эртний хэлбэрийг сэргээн тогтоох нь, *Хэл зохиол* XIX:5, 1986, 35-36.
24. Монгол хэлний "*i-гийн нугарал" гэгчийн тухай, *Монголын Судлал* XII (XX):9, 1984, 149-154 // *Collection of Articles in Commemoration of the Shigeo Ozawa*, Tokyo, 263-267//
25. Академич Ш. Лувсанвандан бол уламжлалт хэлшинжлэлийг бүтээлчээр хөгжүүлэгч мөн, *Монголын Судлал* XII:17, 1984, 249-253.
26. Монгол хэлний үе бүтээх балархай эгшиг, *Хэл зохиол* XXI:13, 1988, 87-89.
27. Монгол хэлний үеийн бүтэц, хувьсал, *Хэл зохиол* XIII (XXI): 12, 1987, 83-89.
28. Дөрвөлжин бичгийн эгшиг үгсийн бичлэгийн онцлог хийгээд түүнийг галигт тусгах нь, *Хэл зохиол* 22:12, 1988, 106-120 // *Mongolian Studies* (Korean Association for Mongol Studies) No 4, 1996, 193-197.

29. БНХАУ дахь “Монголын Нууц Товчоо”-ны судлал, *Mongolica I* (XXII) 1990, 294-304.
30. The Ancient Mongolian Linguistical Works in Mongol Danjur, *Mongolia and India*, Улаанбаатар, 1989, 229-232.
31. The Consonant Weakening in the Secret History of the Mongols, *Mongolica I*(22), 1990, 146-150 // *Zentralasiatischen Studien* 23, 1993, 54-59.
32. Урад гүүш Билигийндалайнбүтээлийн тухай, *Монгол хэл шинжлэл*, 23, 1992, 103-106;
33. Проф. Ш. Лувсанвандан ба монгол хэл шинжлэлийн сэтгэлгээний хөгжил, *Bulletin. The IAMS* 1, 1995, 130-135.
34. Дундад үеийн монгол хэлний авианы сулрал, *Mongolian Studies* (Korean Association for Mongol Studies) No 3, 1995, 219-224.
35. Үг холбох нөхцлөөс үүссэн үг бүтээх дагаварууд, *Bulletin The IAMS* No 1-2 (17-18), 1996, 153-156.
36. Монгол олон овог аймгийн хэл, тэдгээрийн ялгарах, нэгдэх үйл явц, “Монголын соёлын түүх”, Улаанбаатар, 1999, 101-109.
37. Монгол хэлшинжлэлд хэлэхүйг ангилсан нь, МУИС ЭШБ 13(1998), 10-11.
38. On Some Inflexional Suffixes Transferred into the Word-Stem in Mongolian, *Mongolica* 11, 2001, 336-341.
39. Ороны харьцаа заасан нэрийн бүтэц, “Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудалууд”, Уб., 2002, 180-182.
40. Монгол хэлний гийгүүлэгч давхарлах ёс, МУИС ЭШБ 15, 2000, 5-7.
41. Бүтээврийн харьцаанд гийгүүлэгч давхарлахуй, “Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудалууд”, Уб., 2002, 149-153.
42. The System of the Personal Pronouns in Mongolian, “Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудалууд”, Уб., 2002, 215-223.
43. Орос орон дахь монгол хэл судлалын уламжлал, “Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудалууд”, Уб., 2002, 485-503.
44. Монгол хэлний түүхэн хэлзүйн судлалд акад. Ш. Лувсанванданы оруулсан хувь нэмэр, “Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудалууд”, Уб., 2002, 516-520.
45. Проф. В. Хейсиг ба монгол ном бичгийн судлал, *Bulletin IAMS* 2(2003) 1(2004) 16-19.
46. Акад. Л. Лигети ба дундад үеийн монгол хэлний судлал, *Acta Mongolica* 4, 2005, 31-33.
47. Акад. Б. Ринчений монгол хэл шинжилэлийн бүтээлүүд, *ШУАМ* 3, 2005, 9-11.
48. “Монголын нууц товчоо”-ны анхны эхийг сэргээн тогтоох тухай, “Үндэсний монгол судлал” 6, 2005, 16-19.
49. Aleph ба титэм, “Монгол судлалын өгүүллийн түүвэр”, Уб., 2006, 101-104.
50. Х. Лувсанбалдан ба монгол хэлний бичигийн дурасхал судлал, “Халтарын Лувсанбалдан”, Уб., 2006, 199-204.

IV. Номын бүлэг, хэсэг

1. БНМАУ дахь монгол хэлний нутгийн аялгууны толь бичиг, I боть: Халх аялгуу, Улаанбаатар, 1988, 383-718
2. Монгол хэлний сурах бичиг, Уб., 1998, 4-33
3. Монголын соёлын түүх, Улаанбаатар, 1999,
 - “Монгол олон овог аймгийн хэл, тэдгээрийн ялгарах, нэгдэх үйл явц”, 101-109
 - “Орчин үеийн монгол хэл”, 109-122
 - “Монгол хэл шинжлэл”, 193-212

4. Монгол хэл шинжлэлийн онол, түүхийн асуудалууд, Уб., 2002.
- "Орчин цагийн монгол хэлнүүд, тэдгээрийн гарал хөгжил", 35-62.
5. Орчин цагийн монгол хэл, Улаанбаатар, 2004.
- "Монгол хэлний хөгжлийн түүх, түүний үечлэл", 11-35.
6. Монгол хэл шинжлэл. Ш. Лувсанвандан, Уб., 2006.
- "Академич Ш. Лувсанвандан ба монгол хэл судлал", 97-143.

V. Ном бүтээлийн шүүмж

1. Dalantai Cerensodnom, Manfred Taube, Die Mongolica der Berliner Turfan-sammlung {=Berliner Turfantexte XVI} Akademie Verlag Berlin, 1993, 230 S. *Bulletin. The IAMS* 1, 1995, 165-166.
2. G. Kara, Books of the Mongolian Nomads. More than eight centuries of writing Mongolian. Indiana University, *Acta Mongolica* 5, 2005, 247-249.
3. I de Rachewiltz, The Secret History of the Mongols. A Mongolian Epic Chronicle of the Thirteenth Century. Translated with a Historical and Philological Commentary, Brill, Leiden/Boston, 2004. vol. I: CXXVI+ 1-642; vol. II: 643-1347, *Bulletin IAMS* 2 (2005)

VI. Эрдэм шинжилгээний илтгэл

1. Оwa/we в "Jiriken-ütolta" Сажабандида Гунгаджалцана, ОУМЭ-ийн Их хурал, Улаанбаатар, 1972 оны 8-р сар. /ОУМЭ-ийн II их хурлын илтгэлүүд, II боть, 1973, 163-165.
2. Sanskrit Loan Words in Mongolian and Their Phonetical Features, *International Sanskrit Conference*, New Delhi, April, 1972
3. The Quantitative and Qualitative Changes of the Syllables in Mongolian, *Annual Meeting of the JAMS (Japan Association for Mongol Studies)*, Osaka, Japan, Oct. 1976
4. On the "so-called Breaking of *i" in Mongolian, *Annual Meeting of the JAMS* Tokyo, Japan, May, 1977.
5. Монгол хэлний биеийн төлөөний нэрийн ерөнхий тогтолцоо, ОУМЭ-ийн IV их хурал, Улаанбаатар, 1982 оны 8-р сар.
6. Академич Ш. Лувсанвандан бол уламжлалт хэлшинжлэлийг бүтээлчээр хөгжүүлэгч мөн, *Акад. Ш. Лувсанванданы мэндэлсний 75 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, 1985-12.
7. Монгол дөрвөлжин бичгийн эгшиг үсгийн бичлэгийн тогтолцоо, ОУМЭ-ийн V хурал, Улаанбаатар, 1987.
8. The Ancient Indian Linguistic Works in Mongol Danjur, *Second Mongol-Indian Colloquium*, UB, June, 1989.
9. Монгол дөрвөлжин бичгийн эгшгийн зурлагын систем, ОУМЭ-ийн V их хурал, Улаанбаатар,
10. Монголын Нууц Товчоон дахь гийгүүлэгчийн суларал, *МНТ-ны 750 жилийн ойд зориулсан Олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1990-9.
11. The Sound Changes in Middle Mongolian, *Annual Conference for Central Asian Studies*, Bonn University, June, 1993.
12. Дундад үеийн монгол хэлэндэх авианы суларал, *Монгол-Солонгосын эрдэмтэдийн хамтарсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1995-6.
13. Профессор Ш. Лувсанвандан ба монгол хэл шинжлэлийн сэтгэлгээний хөгжил, *Акад. Ш. Лувсанванданы мэндэлсний 85 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1995-12.

14. Монгол дөрвөлжин бичгийн эгшиг үсэгийн бичлэгийн онцлог, түүнийг галигт тусгах нь, *Пагба ламын мэндэлсэний 750 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1995 11.
15. Проф. Н. Поппегийн амьдарал, бүтээл, *Проф. Н. Поппегийн мэндэлсэний 100 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1995-11-17.
16. Some Graphical Features of the Phagspa Script, *Korea-Mongolian Joint Conference for Mongolian Studies*, Ulaanbaatar, 1996-7.
17. The Reverse Transliteration System of the Mongolian Script, *ISO 50th Anniversary Plenary Meeting*, London, May, 1997.
18. Монгол хэлний үгийн үндэсэнд шилжсэн үг холбох нөхцөлүүд, *ОУМЭ-ийн VII их хурал*, Улаанбаатар, 1997-8.
19. Монгол хэлшинжилэлд хэлэхүйг ангилсан нь, *Т. Пагбагийн мэндэлсэний 70 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1998-02-10.
20. Проф. Ш. Хатторийн намтар, бүтээл, *Ш. Хатторийн мэндэлсэний 90 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 1998-12-22.
21. Бүтээвэрийн харьцаанд гийгүүлэгч давхарлах ёс (Дундад үеийн монгол хэлний жишээн дээр), *"МНТ-ны судлал" Олон улсын симпозиум*, Хөххот, 2001-8.
22. Акад. Л. Лигети ба дундад үеийн монгол хэлний судлал, *Л. Лигетийн мэндэлсэний 100 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 2002-5-10.
23. Proposal to Encoding and Transliteration the Phags-pa Script, *ISO Meeting*. Toronto, 2004.6.
24. Монгол хэлний бичигийн дурасгалын хэлийг судлах тухай асуудалд, *International Symposium on the Mongolian Written Monuments*, Beijing, 2004-5.
25. Tradition of Bilingualism in Mongolia, *International Symposium on Bilingual Education*, Kunmin, China, 2004-7.
26. Antoine Mostaert ба монгол бичигийн дурасгалын судлал, *А. Мостаарт Төвийн нээлтэд зориулсан олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 2004-8.
27. Монгол бичигийн бичлэгийн тогтолцоо дөрвөлжин бичигт нөлөөлсөн нь, *Олон улсын монгол судлалын симпозиум*, Хөххот, 2004-8.
28. An Overview on the Mongolian Language Studies in Mongolia, *Fisrt International Symposium on the Altaic Linguistics in China*, Beijing, Aug. 2004.
29. Aleph or Titem? International Symposium: *The Mongolian Studies Facing to the New Centutry*, Beijing, 2004-10.
30. The Ancient Indian Linguistic Works in Mongol Danjur. Indo-Mongolian Cultural Links, UB, 2005-1.
31. Бичиг үсэгээ боловсоронгуй болгох асуудалд, *"Төрөөс баримтлах хэлний бодлогын асуудалууд"* сэдэвт э/ш хурал, Улаанбаатар, 2005-6.
32. "Монголын Нууц Товчоо"-ны анхны эхийг сэргээн тогтоох асуудалд, *Бүх Хятадын монгол судлалын анхдугаар симпозиум*, Хөххот, 2005-8.
33. New Approaches of Bilingualism in Mongolia, *International Symposium on Bilingual Education*, Beijing, China 2005-8.
34. The Role of Mongol Script in the Mongolian Cultural History, *UNESCO Meeting on Mongolian Studies*, Ulaanbaatar, Nov. 2005.
35. Академич Б. Ринчений монгол хэлшинжилэлийн бүтээлүүд, *Акад. Б. Ринчений мэндэлсэний 100 жилийн ойд зориулсан эрдэм шинжилгээний хурал*, Улаанбаатар, 2005-12.

36. Энэдхэг хэлшинжилэлийн уламжилал монгол хэлшинжилэлд нөлөөлсөн нь, "Зүрхний тольтын тайлбар" зохиогдсоны 700 жилийн ойд зориулсан олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал, Улаанбаатар, 2005-12.
37. Main Principles on the Reconstruction of the Original Version of "Secret History of the Mongols", *International Symposium on Mongolian Studies*, Seoul, Jan. 2006.
38. On Some New Approaches the Reconstruction of the Original Mongolian Text of "Secret History of the Mongols", *International Symposium on Mongolian Studies* dedicated to the 800th Anniversary of Great Mongolian Empire, Vienna. Austria, Apr. 2006.
39. Юан гүрэний бичиг үсэгийн бодлого, *ОУМЭ-ийн IX их хурал*, Улаанбаатар, 2006-8.
40. The Inclusive and Exclusive in Mongolian, *9th Seoul International Conference of Altaic Studies*, Seoul, 2006. 9. 26.
41. Phagspa Script and Yuan Dynasty Policy on State Script, *International Conference on Qidan, Tangut, Jurchen and Mongolian Historical Records*, Beijing, 3-5 Nov. 2008.
42. Ц. Дамдинсүрэнгийн хэлшинжилэлийн бүтээлүүд, Академич Ц. Дамдинсүрэн. "Дурсгалын түүвэр", Улаанбаатар, 2008, 124-132.

VII. Танин мэдэхүй, сурталчилгааны үгүүлэл

1. Орос дахь монгол хэл, утгазохиолын судлал, "Говийн мэдээ" № 83, 1962-11-15.
2. Зөвлөлт Холбоот Улс дахь монгол хэл, утгазохиолын судлал, "Говийн мэдээ" № 84, 1962 11-17.
3. Нэрт монголч эрдэмтэн Ш. Озава, "Үнэн" № 183, 1987-01-08.
4. Проф. Ш. Лувсанвандан ба монгол хэл шинжлэлийн сэтгэлгээний хөгжил, "Үнэн" № 24, 1995-04-07.
5. Лу-Багша, "Новости Монголии", № 7, 1995-03-10.
6. Монгол бичиг олон улсын кодчилолын системд орно, "Засгийн газрын мэдээ", № 3, 1996-03-27.
7. Японы нэрт монголч Шигео Озава, "Ил Товчоо", № 30, 1997-08-05.
8. Нэрт монголч Игор де Рахевилц, "Ил Товчоо", № 30, 1997-08-05.
9. Нэрт эрдэмтэн Николай Поппе, "Ил товчоо", № 1(273), 1998-01-10.
10. Бага "Лу" багштан, "Эрдэмийн долоон бурханы нэг", 2000, 46-47.
11. Монгол бичигийг олон улсын галиг кодчилолын системд оруулах төсөлийн тухай, "Эрдэм", № 5(130)
12. Өчүүхэн дурсамж /Жагарын оронд их ламтан Гүрүдиваа ринбүчитэй уулзаж танилцсан тухай/ "Ахин сэргэсэн Амарбаясгалант орон хийд", Улаанбаатар, 2002, 97-100.
13. Antoine Mostaert ба монгол хэлний бичигийн дураасхалын судлал, А. Мостаарт төвийн нээлтэд зориулсан олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал. 2004-8.
14. Монгол "Ганжуур", "Данжуур"-ыг дахин хэвлэнэ, "Үг/Ил товчоо", № 2, 2004-10-15, 6-р тал.
15. Түмэндээ түшигтэй, олондоо хүндтэй "На" багш, "Монгол бичгийн хэл ба авиазүйн онолын асуудлууд", Уб., 2005, 337-344.
16. Монгол кирил бичигийн зөв бичих дүрэмийг боловсоронгуй болгох асуудалд, "Даяаршил хийгээд монгол хэл бичгийн асуудал", Уб., 2005, 36-39.
17. Жагарын оронд Ри багштайгаа өнгөрүүлсэн өдөрүүдийн тухай дурсамжаас, *Acta Mongolica* 5, 2005, 49-52.

18. Гавъяат дипломатч, Хувь заяагаа хүнд бүү даатга /Нэрт дипломатч С. Дамбадаржаагийн 85 насны ойд зориулав/, Улаанбаатар, 2006, 3-6.
19. Ардаас төрсөн ардын багш, "Эрдэмд хөтлөгч багш", Ардын багш О. Отгонсүрэнгийн 80 насны ойд зориулав. Уб., 2006, 78-80.
20. Гадаад хэлний бодлогын асуудал, "Монгол улсын хэлний бодлого" Улаанбаатар, 2006, 24-26.
21. Төрийн төвшин нуруу, /Нам. төрийн зүтгэлтэн Ч. Түмэндэлгэрийн дурсгалд/ (хэвлэлд)

VIII. Хянан тохиолдуулсан

1. Б. Амаржаргал, БНМАУ дахь монгол хэлний нутгийн аялгууны толь бичиг, I боть: Халх аялгуу, Улаанбаатар, 1988, 718 тал.
2. О. Сүхбаатар, Монгол хэлний харь үгийн толь, Улаанбаатар, 1997, 233 тал // 2-р хэвлэл 1999, 273 тал.
3. Англи хэлний нийтлэг алдаа /Common Mistakes in English/, Улаанбаатар, 1998, 231 тал.
4. Д. Цэрэнсодном, Монголын Нууц Товчоо, Эрдэм шинжилгээний орчуулга, тайлбар, Улаанбаатар, 2000, 386 тал.
5. Ц. Сүхбаатар, Яруу өгүүлэх чадвар, Улаанбаатар, 2003, 99 тал.
6. Монголын нууц товчоо, Сонгомол эх, Улаанбаатар, 2005, 101 тал.
7. Монгол хэл шинжлэл ба Ш. Лувсанвандан [= Монгол Улсын Шинжлэх Ухаан No 6.] Улаанбаатар, 2005, 222 тал.
8. С. Танака, Орчин цагийн монгол ярианы хэлний үг хэллэгийн түүвэр толь, Токио, 2005, 373 тал.
9. И. Дамбажав, "Оюун билигийн мэлмийг нээгч аялгуу сайхан монгол үгийн дээж" Улаанбаатар, 2006, I:1212 т., II:1237 т.
10. The Secret History of the Mongols. Translated from Mongolian into English by N.Dorjgotov & Z. Erendo, Ulaanbaatar, 2006, 238 pp.// Second edition, 2007, 244 pp.
11. Д. Болдбаатар, Англи-монгол толь бичиг, Улаанбаатар, 2007, 1215 т.
12. Н. Бадрал, Хэл шинжилгээний толь бичиг, (Монгол-Япон), Улаанбаатар, 2007, 197 тал.
13. Д. Гүн-Үйлс, Англи монгол зэрэгцүүлсэн хэлзүй, Улаанбаатар, 2007,
14. Б. Амаржаргал, Халх аялгууны үгсийн сан, утгын судалгаа, Улаанбаатар, 2007, 487 тал.
15. Д. Цэрэнсодном, Монголын нууц товчооны утгазүй, уран сайханы шинжилгээ, Уб., 2008, 236 тал.

IX. Эрдэм шинжилгээний сэтгүүлийн редакцийн зөвлөл

1. Монгол хэл шинжилэл, Улсын Багшийн Их Сургууль, Эрдэм шинжилгээний сэтгүүл, (1996-2004)
2. Acta Mongolica. The Center for Mongol Studies, National University of Mongolia (2004-)
3. Mongolica Pragensia. Folia Linguarum Orientis Selecta (FLOS), Publication of Charles University in Prague, Philosophical Faculty Institute of South and Central Asian Studies, Seminar Mongolian Studies, Prague (2007-) Хэл зохиол, ШУА, ХЗХ-гийн ЭШ сэтгүүл, (2008 -)